

Uitspraak Geschillencommissie Kifid nr. 2025-0235

(mr. dr. ing. A.J. Verdaas , voorzitter, mr. dr. D.P.C.M. Hellegers, A.E. Tevel, leden en mr. A. Kanhai, secretaris)

Datum uitspraak	24 maart 2025
Klacht van	De consument
Tegen	ABN AMRO Bank N.V., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen de bank
Aard uitspraak	Niet-bindend advies
Uitkomst	Vordering afgewezen
Bijlage	Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

Samenvatting

Registratie persoonsgegevens. EVR en Incidentenregister. De bank heeft de persoonsgegevens van de consument geregistreerd in het EVR en het Incidentenregister omdat zij het ernstige vermoeden heeft dat de consument een zakelijke betaalrekening ter beschikking heeft gesteld om gelden afkomstig van fraude op te laten storten. Deze bedragen zijn vervolgens zonder enige grondslag overgemaakt naar een derde. De consument stelt dat hij niets met de fraude te maken heeft en maakt bezwaar tegen de opname van zijn persoonsgegevens in de externe registers. De commissie oordeelt dat er sprake is van een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan schuld-witwassen omdat de consument de betaalrekening ter beschikking heeft gesteld aan een derde. Daarmee heeft hij het risico aanvaard dat er misbruik gemaakt zou kunnen worden van de betaalrekening. Dit risico heeft zich ook verwezenlijkt. De commissie acht de duur van de registraties proportioneel. De vordering van de consument wordt afgewezen.

1. Procedure

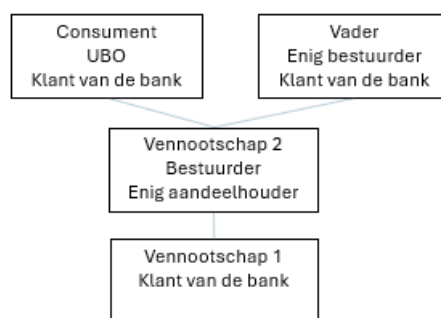
- 1.1 De behandelend commissie, verder te noemen de commissie, beslist op basis van het reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen.
- 1.2 Partijen zijn opgeroepen voor een hoorzitting op 11 november 2024. Bij de hoorzitting waren aanwezig: de consument, zijn advocaten mr. F.A.R. Verhaegh, kantoorhoudende te Veldhoven (hierna: de advocaat) en mr. J.R.J. Gijsen, kantoorhoudende te Amsterdam (hierna: de strafrechtadvocaat). De advocaat heeft spreek aantekeningen overgelegd.
- 1.3 De consument heeft gekozen voor een niet-bindend advies. Dit betekent dat partijen elkaar niet aan de uitspraak kunnen houden.
- 1.4 De advocaat heeft per e-mail van 7 november 2024 een aanvullende reactie ingediend. De commissie heeft beslist dat deze reactie buiten beschouwing wordt gelaten omdat deze te laat is ingediend.

- 1.5 De advocaat heeft tijdens de hoorzitting verklaard dat er een strafrechtelijk onderzoek loopt naar de vennootschap waarvan de consument uiteindelijk belanghebbende is. De consument is daarbij als verdachte aangemerkt. De consument heeft tijdens de hoorzitting aangegeven dat hij, met het oog op dat strafrechtelijk onderzoek naar de vennootschap, geen vragen van de commissie zal beantwoorden.
- 1.6 De vader van de consument (hierna: de vader) heeft ook een klacht ingediend over de bank. De zaak van de consument en zijn vader zijn gevoegd behandeld. De klacht van de vader is geadministreerd onder dossier [2025-0217].

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

- 2.1 De consument is via vennootschap 2 uiteindelijk belanghebbende (UBO) van vennootschap 1. De consument woont in Dubai. De vader is via vennootschap 2 (indirect) bestuurder van vennootschap 1.
- 2.2 Vennootschap 1 had een betaalrekening bij de bank (hierna: de betaalrekening). De vader was als enige bevoegd om over de betaalrekening te beschikken. Er was één bankpas uitgegeven en die stond op naam van de vader.



- 2.3 Op 22 januari 2024 heeft een Duitse bank een fraudesignaal aan de bank afgegeven over een klant van haar die is opgelicht. Er is een bedrag van € 9.950,- op de betaalrekening bijgeschreven (hierna: de frauduleuze overboeking). De klant van de Duitse bank (hierna: de gedupeerde) heeft aangegeven dat zij door [naam vennootschap] (hierna: ZF) is opgelicht.
- 2.4 Bij brief van 24 januari 2024 heeft de bank de consument laten weten dat zij zijn persoonsgegevens voor de duur van acht jaar heeft opgenomen in de interne en externe verwijzingsregisters. Daarnaast heeft zij de bancaire relatie met de consument (zowel zakelijk als privé) opgezegd. De bank is hiertoe overgegaan omdat na onderzoek is gebleken dat de consument betrokken was bij fraude).
- 2.5 Naar aanleiding van het in 2.3 genoemde signaal heeft de bank onderzoek verricht. De bank kwam tot de volgende bevindingen.

- ZF heeft de gedupeerde ertoe bewogen de frauduleuze overboeking naar de betaalrekening over te maken. De gedupeerde verkeerde in de veronderstelling dat ZF bij de bank een festgeldrekening¹ voor haar zou openen. Over de inleg zou zij 5,45% rente ontvangen. ZF heeft de gedupeerde een overeenkomst laten tekenen en informatie opgevraagd om de rekening te kunnen openen.
- De gedupeerde heeft bij de overboeking 'ABN AMRO Bank N.V.' als adressant gekozen en er stond t.n.v. [naam van de gedupeerde]. In de omschrijving stond "[kenmerk]". De gedupeerde wist niet dat de betaalrekening op naam van vennootschap 1 stond.

2-1-2024 EUR 9.950,00
DE rekeningnummer t.n.v. naam benadeelde
Omschrijving " [kenmerk] "

- Nadat zij het bedrag naar de betaalrekening had overgemaakt bleken de inlogcodes die ZF had verstrekt niet te werken en was zij niet (meer) bereikbaar.

2.6 De bank heeft vervolgens verdiepend onderzoek gedaan naar de transacties op de betaalrekening. De bank kwam in dit onderzoek tot de volgende bevindingen:

- tussen 19 december 2023 en 9 januari 2024 is in totaal² een bedrag van € 413.725,- op de betaalrekening bijgeschreven
- naast de gedupeerde, zijn er nog negen andere Duitse particulieren gedupeerd (hierna: de gedupeerden).
- de bank heeft vastgesteld dat de betaalopdrachten van de gedupeerden gelijkenissen vertoonden met de betaalopdracht van de gedupeerde:
 - o de gedupeerden zijn eveneens benaderd door ZF en zij verkeerden in de veronderstelling dat ZF een festgeldrekening voor hen zou openen bij de bank;
 - o in (bijna) alle gevallen werd er een significant bedrag naar de betaalrekening overgemaakt;
 - o de omschrijving in de opdrachten van de gedupeerden leek op de omschrijving in de frauduleuze overboeking van de gedupeerde;
 - o net als bij de frauduleuze overboeking hadden de gedupeerden hun eigen naam in de opdracht vermeld;
 - o nadat zij de overeenkomst hadden getekend en de bedragen waren overgemaakt, bleken de door ZF verstrekte inlogcodes niet te werken en was ZF niet (meer) bereikbaar;
 - o de banken van de gedupeerden hebben desgevraagd aan de bank bevestigd dat er sprake was van oplichting;
 - o sommige gedupeerden hebben hiervan aangifte gedaan.

De gedupeerde en de volgens deze onderzoeken gedupeerden zullen hierna gezamenlijk als "de gedupeerden" worden aangeduid.

¹ Vergelijkbaar met een depositorekening.

² Inclusief de frauduleuze overboeking van de benadeelde.

- 2.7 Op 15 december 2023 heeft de consument de rekeninggegevens van vennootschap 1 gedeeld met een partij (hierna: de potentiële koper) die belangstelling had voor de overname van een vennootschap van de consument en de vader (hierna: vennootschap 3).
- 2.8 Tussen 19 december en 22 december 2023 is in totaal een bedrag van € 249.350,- op de betaalrekening bijgeschreven. De consument heeft in dezelfde periode vanuit Dubai in negen transacties een totaalbedrag van € 236.875,- naar de Duitse betaalrekening van een vennootschap overgemaakt (hierna: JCG). Ook zijn er bedragen overgemaakt naar ondernemingen die aan de consument en/of de vader zijn gelieerd.
- 2.9 Op 31 januari 2024 heeft de consument bezwaar gemaakt tegen de door de bank aangekondigde maatregelen. De bank heeft hier afwijzend op gereageerd. Op 28 maart 2024 is de consument bij de afdeling Klachtenmanagement van de bank in beroep gegaan tegen de genomen maatregelen.
- 2.10 Bij brief van 23 mei 2024 heeft de bank het verzoek van de consument om zijn persoonsgegevens uit de registers te verwijderen en de bancaire relatie te herstellen afgewezen en gewezen op de mogelijkheid de klacht aan Kifid voor te leggen.

De klacht en vordering

- 2.11 De consument vordert dat de bank zijn persoonsgegevens uit het Extern Verwijzingsregister (hierna: EVR) en het Incidentenregister (hierna samen: de registers) verwijdert, dan wel dat zij de duur daarvan verkort. Daartoe heeft de consument het volgende aangevoerd.
- 2.12 Er is niet voldaan aan het criterium van de Hoge Raad dat er sprake moet zijn van een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit. Dat betekent dat de bank ten onrechte zijn persoonsgegevens in de registers heeft opgenomen en deze moet verwijderen.
- 2.13 De consument betwist iets met de fraude te maken te hebben. Hij is zelf slachtoffer van fraude en dus onschuldig. Eind 2023 vonden er gesprekken plaats met de potentiële koper over de overname van vennootschap 3. De potentiële koper en de consument zijn voor vennootschap 3 een overnamebedrag van € 15.000,- overeengekomen. De potentiële koper zou een voorschot van € 5.000,- overmaken naar de betaalrekening. In dat kader heeft de consument op 15 december 2023 de bankgegevens van vennootschap 1 met de potentiële koper gedeeld. Tussen 19 en 22 december 2023 werd in 10 transacties een bedrag van € 249.350,- op de betaalrekening bijgeschreven. Deze betalingen zijn de consument aanvankelijk niet opgevallen omdat vennootschap 1 met regelmaat grote bedragen ontving en betaalde. Naar aanleiding van de bijschrijvingen had de potentiële koper contact opgenomen met de consument. Volgens de potentiële koper hadden aan hem gelieerde personen ten onrechte geld naar de betaalrekening overgemaakt. De potentiële koper was bekend met de namen van de betalers en de hoogte van de bijgeschreven bedragen. De consument had aanvankelijk dan ook geen argwaan.

Dit werd anders toen de potentiële koper de consument onder druk zette om de bijgeschreven bedragen naar JCG over te maken. De consument en een werknemer van hem (hierna: de werknemer) werden bestookt met vervelende telefoontjes. De potentiële koper zei dat de consument in de problemen zou komen als hij niet mee zou werken. De werknemer heeft dit in een verklaring bevestigd. De consument heeft vervolgens tussen 19 en 22 december 2023 in totaal een bedrag van € 236.875,- naar JCG overgeboekt. Voordat hij hiertoe overging, heeft de consument de potentiële koper gevraagd om een uittreksel uit de Duitse Kamer van Koophandel (KvK) en facturen van JCG over te leggen. De consument en de vader hebben dan ook niet lichtvaardig de beslissing genomen om de gelden naar JCG over te boeken. Zij mochten een deel van de ontvangen betalingen houden als “borg” voor de voorgenomen overname van vennootschap 3. Dit is de reden dat de gelden niet één op één zijn overgeboekt naar de betaalrekening van JCG. De koop is uiteindelijk niet doorgegaan omdat de consument en de vader het niet vertrouwden. Bedragen die na 22 december 2023 op de betaalrekening zijn bijgeschreven heeft de consument niet meer overgemaakt. Op 21 februari 2024 heeft de consument de Financial Intelligence Unit (FIU) gemaild en gevraagd om inloggegevens zodat hij ongewone transacties aan de politie kan melden. Ook wil hij aangifte doen van het feit dat de betaalrekening is misbruikt om frauduleuze handelingen te verrichten. Ook hieruit blijkt dat de consument en de vader niet bij de fraude zijn betrokken.

- 2.14 Ten aanzien van de proportionaliteit van de registratie(duur) heeft de consument zich op het standpunt gesteld dat een registratieduur van 8 jaar niet proportioneel is. De consument heeft naar voren gebracht dat het voor een jonge ondernemer in de bloei van zijn leven een “regelrechte ramp” is dat zijn persoonsgegevens in het EVR zijn geregistreerd. Daarnaast is hij van onbesproken gedrag en niet eerder veroordeeld voor een strafbaar feit. Van recidiverisico is geen sprake. Hij kan niet meer beschikken over het tegoed van € 74.000,- dat hij op zijn betaalrekening in Dubai heeft staan. Verder worden diverse klanten van vennootschap 1 ‘onrustig’ omdat zij bedragen naar de betaalrekening hebben overgeboekt. De goede reputatie van de consument wordt hierdoor aangetast. Voor zover er al sprake zou zijn van schuldwitwassen, geldt dat dat minder laakbaar is dan een opzetdelict in strafrechtelijke zin. Dit dient te worden meegewogen bij het vaststellen van de registratieduur.

Het verweer

- 2.15 De bank heeft de volgende verweren gevoerd.
- 2.16 Er is voldaan aan het criterium van de Hoge Raad dat er een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit moet zijn. De registraties zijn derhalve terecht.
- 2.17 Na onderzoek staat voor de bank in voldoende mate vast dat de consument betrokken is bij de festgeldefraude en dus dat er sprake is van een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan (in ieder geval) schuldwitwassen. De bank voert daartoe de volgende gronden aan.

- 2.18 De bank heeft meerdere dossiers gehad waarbij sprake was van festgeldefraude. Zij is uit dien hoofde bekend met de modus operandi die zich in deze zaken voordoet. In de andere dossiers die de bank in behandeling heeft gehad, ging het eveneens om Duitse particulieren die op dezelfde manier zijn bewogen geld over te boeken naar een Nederlandse bank. Deze particulieren verkeerden in de veronderstelling dat voor hen een festgelderekening zou worden geopend bij een Nederlandse bank en achteraf bleek dat zij waren opgelicht.
- 2.19 Ter zitting heeft de bank een nadere toelichting gegeven op de modus operandi bij dit soort zaken. Er moet een aanzienlijke operatie op touw worden gezet. Zo worden er websites gebouwd en nepdeposito's aangeboden om potentiële slachtoffers over te halen geld in te leggen. Om te voorkomen dat er een naam- en rekeningnummercontrole door de betaaldienstverlener plaatsvindt gaat het bij deze vorm van fraude altijd om grensoverschrijdende SEPA overboekingen. Bij deze betalingen vindt deze controle namelijk niet plaats. Als de bedragen eenmaal op de Nederlandse betaalrekening zijn bijgeschreven worden die doorgeboekt naar een andere, vaak buitenlandse, betaalrekening. De operatie die wordt opgetuigd vraagt om een enorme investering zodat degenen die aan het roer staan zekerheid willen hebben dat de operatie succesvol is. Dat wil zeggen dat de oplichters het geld in handen willen krijgen. Als de oplichtingsoperatie mislukt zou alles voor niks zijn geweest. De feiten en omstandigheden in deze zaak komen overeen met het patroon dat de bank in de eerder door haar behandelde dossiers heeft gezien.
- 2.20 De door de consument en de vader gegeven verklaring dat zij door de potentiële koper onder druk zijn gezet om geld naar JCG over te maken is onlogisch en ongeloofwaardig. Deze verklaring draagt juist bij aan de constatering dat de consument in zekere zin betrokken is bij de fraude (in die zin dat hij de betaalrekening ter beschikking heeft gesteld). Vaststaat dat er geen rechtsgrond was voor de 10 overboekingen die de gedupeerden hebben verricht naar de betaalrekening. Als het werkelijk zo zou zijn dat aan de potentiële koper gelieerde personen per ongeluk bedragen naar de betaalrekening hadden overgeboekt dan was er sprake van onverschuldigde betaling en had het in de rede gelegen dat deze bedragen zouden worden teruggestort. Het lag geenszins voor de hand dat de bedragen naar JCG zouden worden overgeboekt. Zeker niet nu de consument onder druk zou zijn gezet om de bedragen over te maken en hij argwaan had over of hij daar goed aan deed. Het is daarnaast opvallend dat de bedragen steeds kort na ontvangst daarvan werden overgemaakt naar JCG terwijl JCG geen rechtsbetrekking had met vennootschap 1. Dit is niet gebruikelijk in het handelsverkeer. Ook opvallend is de omstandigheid dat er door JCG meerdere facturen in plaats van één factuur zijn verstuurd. Dit terwijl alle facturen in de periode tussen 19 en 22 december 2023 zijn verzonden. Ook de verklaring dat de consument een deel van de bijschrijvingen als borg mocht houden is om die reden merkwaardig en duidt op actieve betrokkenheid bij de fraude. De consument had contact op moeten nemen met de bank en/of de politie, maar heeft dit niet gedaan. Dit terwijl hij claimt zelf slachtoffer van fraude te zijn. Ten aanzien van de registratieduur geldt dat de consument geen bijzondere persoonlijke omstandigheden heeft aangevoerd die een kortere registratieduur rechtvaardigen. De bank vindt een registratieduur van acht jaar in het licht van de gegeven omstandigheden dan ook passend en noodzakelijk.

Voor de bank weegt zwaar mee dat er sprake is van ernstige, omvangrijke beleggingsfraude. De consument ontkent dat hij hier iets mee te maken heeft, terwijl uit het dossier anders blijkt. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de consument de ernst van de situatie onvoldoende inziet. De bank sluit niet uit dat de consument in de toekomst weer bij fraude betrokken zal raken. Hij heeft ook geen spijt betuigd of zijn verantwoordelijkheid genomen door de slachtoffers van de fraude te compenseren. Voor zover het zo zou zijn dat het tegoed van de consument op zijn rekening in Dubai is bevroren, is dat niet het gevolg van de EVR-registratie.

3. De beoordeling

Opmerking vooraf

- 3.1 Hoewel de klacht door de advocaat van de consument tevens is ingediend namens aan de consument gelieerde vennootschappen, merkt de commissie op dat zij op grond van het Reglement³ alleen bevoegd is om te oordelen over de klacht en de vordering van de consument. In vraag 1 lid 2 sub van het Reglement is namelijk bepaald dat de commissie klachten over de verwerking van persoonsgegevens in de zin van de Algemene Verordening Gegevensbescherming behandelt. In artikel 4 van de AVG is bepaald dat voor de toepassing van de AVG onder persoonsgegevens alleen persoonsgegevens van natuurlijke personen worden verstaan.

Waar het om gaat

- 3.2 De commissie moet beoordelen of de bank de persoonsgegevens van de consument (voor de duur van acht jaar) mocht registreren. De commissie komt tot het oordeel dat de bank de persoonsgegevens van de consument heeft mogen registreren en dat een registratieduur van acht jaar proportioneel is. Zij zal haar oordeel hierna toelichten.

Het juridisch kader

- 3.3 Omdat de registratie van persoonsgegevens in de registers grote gevolgen kan hebben voor degene wiens persoonsgegevens zijn geregistreerd, mag de bank niet zonder goede reden persoonsgegevens daarin opnemen. Er worden dan ook hoge eisen gesteld aan die reden(en).⁴ Ten tijde van de registraties van de persoonsgegevens van de consument waren het Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen 2021 (hierna: PIFI), de Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: AVG) en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: UAVG) van kracht. Artikel 5.2.1 van het Protocol bepaalt onder welke voorwaarden persoonsgegevens mogen worden opgenomen in het EVR.

³ Kifid Reglement versie 1 april 2024

⁴ Zie Hof Arnhem-Leeuwarden 26 januari 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:494, en GC Kifid nrs. 2017- 717 en 2018-377.

Vereist is, indien het gaat om strafrechtelijke persoonsgegevens, dat er een zwaardere verdenking tegen de consument bestaat dan alleen maar een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit, in die zin dat de te verwerken strafrechtelijke persoonsgegevens in voldoende mate moeten vaststaan.⁵ Dit betekent dat een verdenking van een strafbaar feit alleen niet genoeg is; hier moet ook enig bewijs voor zijn. Een bank moet dus goede redenen hebben de gegevens te registreren en zij moet die redenen ook voldoende kunnen onderbouwen.

- 3.4 De commissie toetst eerst of de opname in het EVR terecht en proportioneel is. Omdat de gegevens in het EVR zijn gekoppeld aan het incident dat in het Incidentenregister staat, is de registratie in het Incidentenregister toegestaan zolang de melding in het EVR is toegestaan.⁶ Als de melding in het EVR niet is toegestaan moet worden beoordeeld of de registratie in het Incidentenregister wel mag worden gehandhaafd.

De verdere beoordeling

- 3.5 Niet in geschil is dat sprake is van de verwerking van strafrechtelijke persoonsgegevens. De commissie moet dus beoordelen of is voldaan aan het criterium van de Hoge Raad dat de vastgestelde gedragingen een zwaardere verdenking jegens de consument opleveren dan een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit.
- 3.6 Het standpunt van de consument en zijn argumenten daarvoor zijn weergegeven onder overweging 2.11 en verder. Het standpunt van de bank en de argumenten daarvoor zijn weergegeven onder 2.15 en verder.

De consument en zijn relatie tot vennootschap 1 en de betaalrekening

- 3.7 Allereerst zal worden ingegaan op de relatie tussen vennootschap 1, de betaalrekening en de consument. De consument is uiteindelijk belanghebbende van vennootschap 1. De betaalrekening staat op naam van vennootschap 1. De enige bankpas die voor de betaalrekening is uitgegeven staat op naam van de vader. Voor de commissie staat vast dat de consument in de praktijk ook toegang had tot de betaalrekening. Zij zal dit toelichten.
- 3.8 Tijdens de hoorzitting heeft de bank toegelicht dat zij technisch onderzoek heeft gedaan naar het rekeninggebruik. Daarvoor heeft zij cookies en IP-adressen geanalyseerd. Uit dit onderzoek is gebleken dat er vanuit Dubai is ingelogd op de betaalrekening en dat de overboekingen naar JCG vanuit Dubai zijn gedaan. In dezelfde periode, zo was te zien aan het rekeninggebruik van de vader, bevond de vader zich in Nederland. De commissie heeft de consument ter zitting gevraagd om op deze stelling te reageren. Hij heeft echter afgezien van een reactie.

⁵ Zie Hoge Raad 29 mei 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH4720, overweging 4.4 (te vinden op www.rechtspraak.nl).

⁶ Artikel 5.1.1 van het PIFI.

Nu de consument de stelling van de bank, dat hij vanuit Dubai toegang had tot de betaalrekening en deze ook vanuit Dubai heeft gebruikt, niet heeft betwist staat dit voor de commissie vast. Dat de consument wist van het rekeninggebruik op de betaalrekening blijkt ook uit het feit dat de consument de vragen van de bank tijdens het cliëntenonderzoek heeft beantwoord. Uit het voorgaande volgt dat de consument op de hoogte was over het gebruik van en de beschikking had over de betaalrekening.

Er is sprake van een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan schuldwitwassen

- 3.9 Van schuldwitwassen is onder andere sprake als iemand een voorwerp verwerft, voorhanden heeft of overdraagt terwijl hij redelijkerwijs moet vermoeden dat het voorwerp afkomstig is uit enig misdrijf.⁷ 'Redelijkerwijs moet vermoeden' duidt op 'grove of aanmerkelijke onvoorzichtigheid'. Hiervan is sprake als de consument bij enig nadenken over de hem bekende gegevens over het goed, had kunnen vermoeden dat het voorwerp afkomstig was van een misdrijf en hij zonder nader onderzoek niet had mogen handelen.⁸
- 3.10 De consument heeft erkend dat een deel van de op de betaalrekening bijgeschreven bedragen afkomstig is uit oplichting. De vraag die beantwoord moet worden is of de consument redelijkerwijs had moeten vermoeden dat deze bedragen uit enig misdrijf afkomstig waren.
- 3.11 De consument heeft onder andere aangevoerd dat het hem niet is opgevallen dat er grote bedragen op de betaalrekening waren bijgeschreven omdat vennootschap 1 vaker grote geldbedragen op de betaalrekening ontving en betaalde. Daarnaast heeft hij naar voren gebracht dat hij niet lichtvaardig is overgegaan tot het overboeken van de bedragen naar JCG. De commissie oordeelt daar anders over en zal haar oordeel hieronder toelichten.

De bijschrijvingen hadden de consument moeten opvallen.

- 3.12 De consument heeft de stukken die zijn stelling dat de bijschrijvingen hem niet waren opgevallen moeten onderbouwen, waaronder een verklaring van een werknemer, te laat in de procedure ingebracht. De commissie heeft deze stukken daarom niet toegelaten. Anders dan de consument is de commissie van oordeel dat de bijschrijvingen wel hadden moeten opvallen. Zij komt op basis van de volgende omstandigheden tot dat oordeel. De consument heeft de rekeninggegevens van vennootschap 1 met de potentiële koper gedeeld omdat hij een voorschot op de verkoopprijs van € 5.000,- naar de betaalrekening zou overmaken. In plaats van één bedrag van € 5.000,- werd er tussen 19 en 22 december 2023 bijna € 250.000,- op de betaalrekening bijgeschreven, door meerdere overboekingen. De bijschrijvingen pasten dan ook niet bij de verwachting die de consument volgens zijn eigen verklaring zou moeten hebben.

⁷ Artikel 420quater Sr.

⁸ T&C Strafrecht, commentaar op art. 420quater Sr.

Daarnaast blijkt uit het dossier dat vennootschap 1 niet handelde met particulieren. Dit maakt dat de bijschrijvingen afkomstig van Duitse particulieren hem wel hadden moeten opvallen.

De consument heeft onvoldoende onderzoek gedaan en dus met grove onvoorzichtigheid gehandeld

- 3.13 Op enig moment wist de consument wel van de bijschrijvingen omdat de potentiële koper hem daarover had ingelicht en hem -naar eigen zeggen- onder druk heeft gezet om de bedragen naar JCG over te maken. Omdat de consument de bedragen niet zonder enige grondslag wilde overboeken heeft hij de potentiële koper gevraagd facturen van JCG, alsmede een uittreksel uit de KvK, over te leggen. Dit heeft de potentiële koper gedaan, waarna de consument de bedragen heeft overgeboekt naar JCG.
- 3.14 De commissie begrijpt dat de consument zich hiermee op het standpunt stelt dat hij, door vooraf de facturen en een uittreksel op te vragen, voldoende onderzoek heeft gedaan, zodat van grove of aanmerkelijke onvoorzichtigheid geen sprake kan zijn. Het overboeken van de gelden kan volgens de consument dan ook niet als schuldwitwassen worden gekwalificeerd. De commissie oordeelt anders. Ten eerste staat niet vast dat de consument door de potentiële koper onder druk werd gezet. Afgezien van zijn eigen verklaring is daarvoor geen bewijs. Ten tweede dragen de facturen juist bij aan het oordeel dat de consument wel betrokken is bij de fraude (in die zin dat hij de betaalrekening ter beschikking heeft gesteld). Daaraan draagt ook bij dat er ter onderbouwing van de overboekingen naar JCG facturen werden opgevraagd, terwijl er geen rechtsverhouding bestond tussen vennootschap 1 en JCG. De facturen impliceren dat JCG een vordering had op vennootschap 1 terwijl dit niet zo was. Wat verder opvalt is dat JCG voor de periode van 19 tot en met 22 december 2023 acht facturen voor kleinere bedragen heeft verstuurd in plaats van één factuur van € 236.875,-. Verder heeft de consument zijn stelling dat hij in verband met de voorgenomen koop een deel van de bijgeschreven bedragen als 'borg' mocht houden en dat de bedragen daarom niet één op één werden overgeboekt niet onderbouwd. Er is de commissie geen enkele verplichting van JCG gebleken om als 'borg' een bedrag aan vennootschap 1 te betalen.

De betaalrekening is ter beschikking gesteld

- 3.15 De commissie gaat er met de bank vanuit dat oplichters een fraude als de onderhavig alleen op poten zetten als zij de zekerheid hebben dat zij over het door de slachtoffers betaalde geld kunnen beschikken. Daarom en omdat de consument geen geloofwaardige alternatieve verklaring heeft gegeven voor de ontvangst van die gelden op de betaalrekening staat voor de commissie vast dat de betaalrekening door de consument en/of de vader aan de oplichters ter beschikking is gesteld.

De overige omstandigheden

- 3.16 De consument heeft verder aangevoerd dat de bijschrijvingen die na 22 december 2023 hebben plaatsgevonden niet zijn overgeboekt en hij deze uit eigen beweging heeft geparkeerd. Dit doet er niet aan af dat een groot deel van de ingekomen betalingen wel is overgeboekt naar JCG en/of ondernemingen gelieerd aan de consument en/of de vader. Daarnaast stelt de consument dat hij een melding heeft gedaan bij de Financial Intelligence Unit (FIU). Dit is echter niet komen vast te staan. De commissie kan op basis van het dossier, de spreekantekeningen van de consument en hetgeen tijdens de hoorzitting is besproken alleen vaststellen dat hij de FIU via e-mail een vraag heeft gesteld over hoe hij aangifte kan doen en hoe hij aan inloggegevens kan komen.
- 3.17 Gelet op hetgeen de commissie hiervoor heeft overwogen, vindt de commissie het door de consument geschetste scenario dat hij en/of vennootschap 1 zelf slachtoffer is/zijn van fraude niet aannemelijk. Het kan dan ook niet anders dan dat de consument zijn medewerking heeft verleend aan de fraude door de betaalrekening aan derden ter beschikking te stellen. De commissie kwalificeert dit als schuldwitwassen.⁹

Tussenconclusie EVR-registratie

- 3.18 De commissie komt tot de conclusie dat er sprake is van een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan schuldwitwassen. Dit betekent dat aan de eerste twee vereisten voor registratie in het EVR is voldaan (zie artikel 5.2.1 onder a en b van het PIFI in de bijlage).

De EVR-registratie en de duur daarvan zijn proportioneel

- 3.19 Op grond van artikel 5.2.1 sub c van het PIFI dient de bank bij de registratie van de persoonsgegevens van de consument in het EVR een proportionaliteitsafweging te maken bij de beoordeling van de vraag of zij gegevens in het EVR registreert, en zo ja, voor welke duur; de bank dient daarbij de belangen van de consument mee te wegen. De consument moet vervolgens onderbouwen op grond waarvan hij disproportioneel wordt geraakt in zijn belangen en waarom zijn belang prevaleert boven dat van de bank.
- 3.20 Zoals eerder overwogen kwalificeert de commissie het handelen van de consument als schuldwitwassen met gebruikmaking van de betaalrekening. Met zijn handelwijze heeft de consument eraan bijgedragen dat er door oplichting gelden konden worden ontvangen. Dat vormt een bedreiging voor de (financiële) belangen van de bank. Daarmee vormt het voorval ook een bedreiging voor de continuïteit en/of integriteit van de financiële sector (als geheel).

⁹ Zie bijvoorbeeld GC Kifid 2021-0636, r.o. 3.11.

Door (de omvang van) dit soort oplichtingspraktijken verliezen mensen het vertrouwen in het betalingsverkeer. Het is dan ook begrijpelijk dat de bank hiertegen optreedt en andere financiële dienstverleners waarschuwt voor het feit dat de consument in het verleden betrokken is geweest bij een incident. Dit belang van de bank weegt zwaar.

- 3.21 Tegenover het belang van de bank bij het behoud van de EVR-registratie staat het belang van de consument bij verwijdering of verkorting daarvan. De commissie begrijpt dat de registratie nadelige gevolgen heeft voor de consument in die zin dat hij waarschijnlijk geen nieuwe financiële bankproducten zal kunnen afsluiten voor zichzelf of voor ondernemingen waarbij hij betrokken is als bestuurder en/of aandeelhouder. Hier heeft de consument echter geen concrete belemmeringen over gesteld. De enige stelling die ziet op zijn persoonlijk belang is dat het tegoed op zijn betaalrekening in Dubai is bevroren (zie 2.14). De commissie kan dit belang niet meewegen in de belangenafweging omdat de consument deze stelling niet heeft onderbouwd en de bank deze heeft betwist. De overige belangen die door de consument zijn aangevoerd zijn belangen van vennootschap 1. Vennootschap 1 is echter geen partij bij deze procedure zodat die gestelde belangen worden gepasseerd.
- 3.22 Alles afwegende en daarmee rekening houdend met de omvang van de oplichting oordeelt de commissie dat het belang van de bank bij het behoud van de (duur van de) registraties zwaarder weegt dan het belang van de consument bij verwijdering of verkorting daarvan. Dat betekent dat de commissie een registratieduur van acht jaar proportioneel vindt en dat de bank de registratieduur niet hoeft te verkorten.

Conclusie

- 3.23 De commissie oordeelt dat er sprake is van een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan schuldwitwassen. De bank heeft gelet daarop de persoonsgegevens van de consument mogen registreren. De commissie ziet geen aanleiding om de registratieduur te verkorten.

De registratie van de persoonsgegevens van de consument in het Incidentenregister mag worden gehandhaafd

- 3.24 Gelet op het bovenstaande mag ook de registratie van de persoonsgegevens van de consument in het incidentenregister te worden gehandhaafd. Het EVR is gekoppeld aan het incidentenregister (artikel 5.1.1 Protocol). Dit brengt mee dat zolang registratie in het EVR terecht en proportioneel is, de gegevens ook in het incidentenregister blijven staan. Ten aanzien van de duur van deze registratie is de commissie van oordeel dat ook deze mag worden gehandhaafd.

4. De beslissing

De commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is niet-bindend. Tegen deze uitspraak staat geen beroep open bij de Commissie van Beroep Kifid. U kunt de zaak nog wel aan de rechter voorleggen.

Binnen 2 weken na verzending van de uitspraak kunt u schriftelijk verzoeken een overduidelijke vergissing in de uitspraak zoals een schrijffout, een verkeerde naam/datum of een rekenfout te herstellen. De beslissing in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Ook kunt u binnen 2 weken na verzending van de uitspraak schriftelijk verzoeken de uitspraak aan te vullen als u vindt dat niet op alle onderdelen van uw vordering is beslist. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de Geschillencommissie Kifid niet op al uw argumenten is ingegaan. Meer informatie hierover staat onder vraag 58 en 59 van het Reglement Geschillencommissie Kifid – vanaf 1 april 2024, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Contactgegevens Klachteninstituut financiële dienstverlening

Telefoonnummer: 070 - 333 8 999

Website: www.kifid.nl

Bijlage - Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen 2021 (PIFI)

2 Begripsbepalingen

In dit Protocol wordt verstaan onder:

Incident: een gebeurtenis die als gevolg heeft, zou kunnen hebben of heeft gehad dat de belangen, integriteit of veiligheid van de cliënten of medewerkers van een Financiële Instelling, de Financiële Instelling zelf of de financiële sector als geheel in het geding zijn of kunnen zijn, zoals het falsificeren van nota's, identiteitsfraude, skimming, verduistering in dienstbetrekking, phishing en opzettelijke misleiding;

3.1 Incidentenregister en Extern Verwijzingsregister

3.1.1 Iedere Deelnemer heeft een Incidentenregister. In het Incidentenregister worden door de betreffende Deelnemer gegevens van (rechts)personen vastgelegd ten behoeve van het in artikel 4.1.1 Protocol genoemde doel, naar aanleiding van of betrekking hebbend op een Incident.

(...)

3.1.3 Aan het Incidentenregister is het Extern Verwijzingsregister gekoppeld. Het Extern Verwijzingsregister bevat uitsluitend Verwijzingsgegevens die onder strikte voorwaarden conform artikel 5.2 Protocol door de Deelnemers mogen worden opgenomen. Het Extern Verwijzingsregister is raadpleegbaar door de Deelnemers, alsmede de Organisatie van de Deelnemers via een Verwijzingsapplicatie. De Verwijzingsgegevens worden ontsloten door de Verwijzingsapplicatie

4.1 Doel Incidentenregister en vastlegging van gegevens in het Incidentenregister

4.1.1 Met het oog op het kunnen deelnemen aan het Waarschuwingssysteem is iedere Deelnemer gehouden de volgende doelstelling voor het vastleggen van gegevens in het Incidentenregister te hanteren:

'Het geheel aan Verwerkingen ten aanzien van het Incidentenregister heeft tot doel het ondersteunen van activiteiten gericht op het waarborgen van de veiligheid en de integriteit van de financiële sector, daaronder mede begrepen (het geheel van) activiteiten die gericht zijn:

- op het onderkennen, voorkomen, onderzoeken en bestrijden van gedragingen die kunnen leiden tot benadeling van de branche waar de Financiële Instelling deel van uitmaakt, van de economische eenheid (groep) waartoe de Financiële Instelling behoort, van de Financiële Instelling zelf, alsmede van haar cliënten en medewerkers;
- op het onderkennen, voorkomen, onderzoeken en bestrijden van oneigenlijk gebruik van producten, diensten en voorzieningen en/of (pogingen) tot strafbare of laakbare gedragingen en/of overtreding van (wettelijke) voorschriften, gericht tegen de branche waar de Financiële Instelling deel van uitmaakt, de economische eenheid (groep) waartoe de Financiële Instelling behoort, de Financiële Instelling zelf, alsmede haar cliënten en medewerkers;
- op het gebruik van en de deelname aan waarschuwingssystemen.'

4.1.2 Bij de vastlegging in het Incidentenregister moeten het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel in acht worden genomen.

4.2 Toegang tot het Incidentenregister

(...)

4.2.3 De gegevens in het Incidentenregister van de Deelnemer mogen tevens worden uitgewisseld met functionarissen werkzaam bij de daartoe ingerichte, coördinatiefuncties van de NVB, Verbond, VFN, ZN en SFH (de Fraudeloketten).

4.3 Verwijdering van gegevens uit het Incidentenregister

4.3.1 Indien niet langer aan de voorwaarden van artikel 3.1.1 en 3.4.7 Protocol wordt voldaan draagt de Deelnemer zorg voor verwijdering van dit gegeven uit het Incidentenregister. De Deelnemer doet dit ook op basis van een gehonoreerd verzoek tot wissing van gegevens conform artikel 9.4 Protocol.

4.3.2 Onverminderd het bepaalde in artikel 4.3.1 Protocol beoordeelt de Deelnemer na afloop van een onderzoek of opname van Persoonsgegevens in het Incidentenregister nog steeds voldoet aan de doelomschrijving van artikel 4.1.1 Protocol en de toets van artikel 4.1.2 Protocol.

4.3.3 Verwijdering van gegevens uit het Incidentenregister moet plaatsvinden uiterlijk 8 jaar na opname van het betreffende gegeven in het Incidentenregister, tenzij zich ten aanzien van de betreffende (rechts)persoon een nieuwe aanleiding heeft voorgedaan die opname in het Incidentenregister rechtvaardigt. Ten aanzien van de duur wordt getoetst aan het proportionaliteitsbeginsel.

5.1 Functie van het Extern Verwijzingsregister

5.1.1 Volledige en ongecontroleerde toegang tot het Incidentenregister van een Deelnemer door de overige Deelnemers is niet wenselijk. Daarom is er voor gekozen aan het Incidentenregister een Extern Verwijzingsregister te koppelen. In het Extern Verwijzingsregister zijn uitsluitend Verwijzingsgegevens opgenomen. Het Extern Verwijzingsregister is raadpleegbaar door de (Organisaties van de) Deelnemers. Nadat door een Deelnemer wordt vastgesteld dat een (rechts)persoon is opgenomen in het Extern Verwijzingsregister, zijn volgens het bepaalde in artikel 4.2 Protocol gegevens uit het Incidentenregister voor Veiligheidszaken van de Deelnemer beschikbaar. Op deze wijze worden gegevens uit het Incidentenregister op een zorgvuldige en gecontroleerde wijze beschikbaar voor de (Organisaties van de) Deelnemers.

5.2 Vastlegging van gegevens in het Extern Verwijzingsregister

5.2.1 De Deelnemer dient de Verwijzingsgegevens van (rechts)personen die aan de hierna onder a en b vermelde criteria voldoen en onder toepassing van het onder c genoemde proportionaliteitsbeginsel op te nemen in het Extern Verwijzingsregister.

- a. De gedraging(en) van de (rechts)persoon vormden, vormen of kunnen een bedreiging vormen voor (I) de (financiële) belangen van cliënten en/of medewerkers van een Financiële Instelling, alsmede de (Organisatie van de) Financiële Instelling(en) zelf of (II) de continuïteit en/of de integriteit van de financiële sector.
- b. In voldoende mate staat vast dat de betreffende (rechts)persoon betrokken is bij de onder a bedoelde gedraging(en). Deze vaststelling betekent dat van strafbare feiten in principe aangifte of klachten wordt gedaan bij een opsporingsambtenaar.
- c. Het proportionaliteitsbeginsel wordt in acht genomen.

Relevante artikelen uit de AVG

Artikel 6

Rechtmatigheid van de verwerking

1. De verwerking is alleen rechtmatig indien en voor zover aan ten minste een van de onderstaande voorwaarden is voldaan:

(...)

f) de verwerking is noodzakelijk voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of van een derde, behalve wanneer de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene die tot bescherming van persoonsgegevens nopen, zwaarder wegen dan die belangen, met name wanneer de betrokkene een kind is.

Artikel 10

Verwerking van persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten

Persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen mogen op grond van artikel 6, lid 1, alleen worden verwerkt onder toezicht van de overheid of indien de verwerking is toegestaan bij Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepalingen die passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen bieden. Omvattende registers van strafrechtelijke veroordelingen mogen alleen worden bijgehouden onder toezicht van de overheid.

Relevante artikelen uit de UAVG

Artikel 33. Overige uitzonderingsgronden inzake gegevens van strafrechtelijke aard

(...)

2 Persoonsgegevens van strafrechtelijke aard mogen worden verwerkt door de verwerkingsverantwoordelijke die deze gegevens ten eigen behoeve verwerkt:

a. ter beoordeling van een verzoek van betrokkene om een beslissing over hem te nemen of aan hem een prestatie te leveren; of

b. ter bescherming van zijn belangen, voor zover het gaat om strafbare feiten die zijn of op grond van feiten en omstandigheden naar verwachting zullen worden gepleegd jegens hem of jegens personen die in zijn dienst zijn.

(...)

4 Persoonsgegevens van strafrechtelijke aard mogen ten behoeve van derden worden verwerkt:

(...)

c. indien de Autoriteit persoonsgegevens met inachtneming van het vijfde lid een vergunning voor de verwerking heeft verleend.

5 Een vergunning als bedoeld in het vierde lid, onderdeel c, kan slechts worden verleend, indien de verwerking noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend belang van derden en bij de uitvoering is voorzien in zodanige waarborgen dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene niet onevenredig wordt geschaad. Aan de vergunning kunnen voorschriften worden verbonden.